

Posudek vedoucí diplomové práce

Název: ***Fenomén šílenství v české společnosti 20. let 20. století***

Autor: Bc. Dagmar Pivoňková

Studijní obor: N7105 – Historické vědy

Vedoucí DP: doc. PhDr. Veronika Středová, Ph.D.

Oponent DP: prof. PhDr. Dana Musilová, CSc.

BC. Dagmar Pivoňková svou diplomovou prací ***Fenomén šílenství v české společnosti 20. let 20. století*** navazuje na předcházející bakalářskou práci, ve které se věnovala *Historii zemského ústavu pro choromyslné v Bohnicích od jeho založení do roku 1918*. Rovněž v diplomové práci se tato instituce a její proměny staly důležitou součástí autorčina badatelského zájmu, ale formulace nového tématu znamenala nejen posun v čase směrem kupředu, ale přinesla i rozšíření pramenné základny, neboť posluchačka usiloval o postižení toho, jak byla ústavní péče nahlížena soudobou společností, jak byla do jejího celku vkomponována a jak se na fenomén šílenství obecně pohlíželo.

Pro napsání diplomové práce využila Dagmar Pivoňková velmi obsáhlou a rozmanitou pramennou základnu (včetně denního tisku, memoárů a umělecké literatury), která vyžadovala různé způsoby uchopení.

Téma samo o sobě bylo vymezeno velmi široce a přineslo posluchače řadu badatelských otázek i výzev. V první kapitole se autorka zabývala *vývojem ústavní péče v českých zemích* a přímo tak navázala na svoje předcházející badatelské aktivity. Nadále sleduje vývoj těchto institucí z hlediska změn způsobených proměnami soudobé legislativy, zabývá se proměnami materiálních podmínek a komparuje situaci v českých zemích s ostatními částmi mladé republiky. Ve druhé kapitole se systematicky věnuje vývoji české psychiatrie, vzniku českých psychiatrických škol a vzniku první české psychiatrické kliniky. Zaměřuje se nejen na domácí prostředí, ale usiluje i o komparaci s jinými evropskými zeměmi a podařilo se jí dobře postihnout, jak velký posun směrem do Evropy česká psychiatrie i úroveň péče o psychicky nemocné udělaly. Tyto první dvě kapitoly jsou převážně popisné a přinášejí množství detailních informací. Část z nich autorka dokázala přesunout do poznámkového aparátu, nicméně jistý prostor pro odlehčení textu se ještě nabízí. Textu by jistě prospělo i méně popisnosti a více interpretace.

Třetí, čtvrtá a pátá kapitola byly pro autorku jistou interpretační výzvou, neboť pracovala s denním tiskem, subjektivně formulovanými žádostmi o umístění choromyslných do ústavní péče (těch mohlo být do DP zahrnuto více) a uměleckými texty. Nahlížela tak fenomén šílených a jejich projevů ve společnosti z různých úhlů pohledu, postihovala jej v různých kontextech. V úvodu DP vysvětluje, proč pracuje pouze s určitými deníky, stejně tak jako objasňuje volbu konkrétních uměleckých textů, i když

např. Haškův Švejk se nám může na první pohled jevit jako téma stokrát obehnané. Třetí čtvrtá a pátá kapitola byly napsány s maximálním pochopením pro původce písemností a textů, s nimiž autorka pracovala. Usiluje o postižení sociálního kontextu, v němž se popisované skutečnosti odehrály, nebo v případě uměleckých textů měly odehrát. U umělecké prózy se zamýšlí nad možnostmi jejího působení na čtenáře.

Diplomová práce disponuje pečlivě sestaveným, funkčním a obsáhlým poznámkovým aparátem, kde autorka nejen správně odkazuje na použitou literaturu a prameny, ale přináší i řadu doplňujících informací a vlastních postřehů. Správně sestavený je rovněž úvod i závěr diplomové práce a seznam pramenů a literatury. Oceňuji grafické přílohy, které jsou autorčiným vlastním výtvozem a usnadňují orientaci v čase. DP tak po formální stránce splňuje veškeré nároky kladené na kvalifikační práce tohoto typu. Zásadní připomínky nemám ani k jazyku a stylistickému výrazu DP, byť posluchačka místy podléhá dikci pramenů a užívá zastaralou odbornou terminologii.

Ačkoli téma tak, jak bylo naformulováno, slibovalo větší zacílení do společnosti, jejího života a myšlení, bylo nepochybně možné věnovat více pozornosti tomu, jak byli soudobou společností choromyslní vnímáni a přijímáni, autorčinu snahu objasnit rovněž vývoj institucionálního zázemí péče o choromyslné považuji za relevantní, neboť právě kvalitní péče o takto nemocné vždy byla a je prvním krokem k tomu, aby společnost takové případy chápala a svým způsobem i přijala. Výraznější reflexe šílenství v české meziválečné společnosti budiž tedy pro Dagmar Pivoňkovou další badatelskou výzvou.

Diplomovou práci Bc. Dagmar Pivoňkové tímto doporučuji k obhajobě a pro její klasifikaci navrhuji stupeň

A

doc. PhDr. Veronika Středová, Ph.D.

V Hradci Králové 11. července 2022.